

Op weg naar een lokale theorie over professionalisering van leerkrachten

HaVER

Panamaconferentie 2010

De Context

Nascholing in het kader van HaVER en in het kader van Project Kwaliteit en Innovatie (PK!)

Twee trajecten (CONOD, aantal vrije scholen)

Wij beogen door middel van een professionaliseringstraject leerkrachten bekwaamer te maken in het vormgeven en uitvoeren van rekenwiskundeactiviteiten waarin kinderen gestimuleerd worden om na te denken.

Organisatie

1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8

Organisatie

1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8

Organisatie

1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8

Intensief traject van een half jaar

Organisatie

1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8

Intensief traject van een half jaar

Organisatie

1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8

Intensieve trajecten van een half jaar

Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator
1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8

Intensieve trajecten van een half jaar

Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator	Reken coördinator
1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8

Opleiding van anderhalf jaar

Trefwoorden

Duurzaamheid

Systeembrede heroverweging (reken-) onderwijs

Inhoudelijk uitdagend

Doel van de scholing

Heroverweging van opvattingen leerkrachten

Voortgezette repertoireontwikkeling

Voortgezette inhoudelijke ontwikkeling

Hoe kunnen we leerkrachten ondersteunen in een ontwikkeling die

ze beter in staat stelt om onderwijs met veel constructieruimte te verzorgen

hen een meer onderzoekende, reflectieve houding laat aannemen ten aanzien van hun eigen onderwijs

Congruent professionaliseren

Congruent opleiden:

'Het didactisch handelen van de lerarenopleider is in overeenstemming met het didactisch handelen dat zij of hij wil bevorderen bij de (aanstaande) leraren.' (Swennen, Korthagen & Lunenberg 2004)

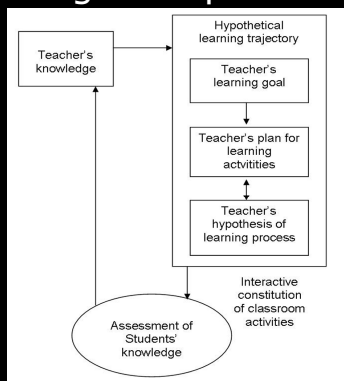
Congruent professionaliseren

Welk didactisch handelen zou u willen bevorderen bij leerkrachten?

Wat betekent dat voor het didactisch handelen van de nascholer in een professionaliseringstraject?

Wissel uit in tweetallen

Congruent professionaliseren

HLT

Simon, 1995, pag.136

Congruent professionaliseren HLT

Gesprek met Magdalene Lampert, juni 2009:

Maak je verwachtingen zichtbaar

Congruent professionaliseren context

Leerlingen leren door te werken in voor hen betekenisvolle contexten

De betekenisvolle context van de leerkracht is de eigen praktijk (Bergen & van Veen, 2004; Borko & Putnam, 1998; Garet e.a., 2001; Loucks-Horsley, 1995; Loucks-Horsley e.a., 2003; van Driel, 2006)

Congruent professionaliseren zelfde inhoud en differentiatie

Leerlingen leren van elkaar door samen aan eenzelfde probleem te werken.

Differentiatie vindt plaats doordat hierbinnen voldoende ruimte is voor eigen denkwijzen, strategieën en eigen ontdekkingen.

Congruent professionaliseren zelfde inhoud en differentiatie

Leerkrachten leren van elkaar door
gezamenlijk met dezelfde inhoud
 bezig te zijn. (Garet e.a., 2001)

Differentiatie vindt plaats doordat
hierbinnen voldoende ruimte is
voor een eigen invulling in de
praktijk.

Congruent professionaliseren leren in interactie

Leerlingen leren door te praten
over hun eigen rekenwerk, door
hun eigen gedachtes en strategieën
te spiegelen aan het reken- en
denkwerk van andere leerlingen.
De leerkracht daagt leerlingen uit
om hun ideeën te verwoorden en
te vervangen door andere ideeën.

Congruent professionaliseren leren in interactie

Leerkrachten leren door te praten over hun
eigen lespraktijk, door hun eigen visies op leren
en onderwijzen en hun eigen praktijken te
spiegelen aan die van andere leerkrachten (Boyle
e.a, 2004; Butler e.a., 2004; Fullan, 2007).

De nascholer daagt leerkrachten uit om hun
eigen ideeën over de praktijk tegen het licht te
houden en nieuwe ideeën te construeren
(Loucks-Horsley e.a., 2003)

Congruent professionaliseren denken zichtbaar maken

Het denken en handelen van
leerlingen wordt zichtbaar gemaakt
door aandacht voor kladblaadjes,
uitwerkingen, posters, hardop
verwoorden van gedachtes.

Dit zichtbaar gemaakte denken
vormt het uitgangspunt van het
handelen van de leerkracht.

Congruent professionaliseren denken zichtbaar maken

Het denken en handelen van
leerkrachten wordt zichtbaar en
bespreekbaar gemaakt door middel
van lesvoorbereidingen, verslagen,
reflecties, video's en hardop
verwoorden van gedachtes. (Boyle
e.a., 2004)

Dit zichtbaar gemaakte denken en
handelen vormt het uitgangspunt voor
het handelen van de nascholer.

Modelling

Expliciete modellering

- Meta-commentaar leveren
- Hardop denken
- Dagboek bijhouden
- In co-teaching: commentaar laten
leveren door 2^e nascholer
(Lunenberg e.a. 2007)

Modelling (vervolg)

Eigen handelen ter discussie stellen

Leerkrachten laten denken over vertaling naar eigen praktijk

Praktische uitwerking

6 hele dagen

Verspreid over een half jaar

Op een locatie buiten de scholen

Leerkrachten die aan dezelfde groep lesgeven

Inhoud: getallen en getalbewerkingen

Vormgeving van een dag

Wiskundig onderzoek ▶

Uitwisselen praktijkervaring

Bestudeerde literatuur

Pas op de plaats ▶

Vorbereiden praktijk

Verfijnen

Modelling

Wiskundig onderzoek

Fragmenten kiezen, werk- en gespreksvormen kiezen, gesprekken leiden

Literatuurverwerking

Bijstellen

Volgorde van praktijkactiviteiten

Hoe we het in de komende ronde gaan doen

Hoe we daar toe gekomen zijn

Volgorde van praktijkactiviteiten

1. Gedachtenvol oefenen

2. Mini-lesjes

3. Grote(re) problemen

Gedachtenvol oefenen

↖:	2	3	4	5	6
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

Motivatie start gedachtenvol oefenen

Dicht bij de methode

Verandering leerkrachtgedrag beperkt

Hypothetiseren over ander kindergedrag

Geschikt voor reflectie op het effect van
eigen handelen op gedrag van de kinderen

Motivatie

Verantwoordelijkheid voor resultaten speelt
geen rol: dezelfde oefenstof wordt 'behandeld'.

Sluit aan bij behoefte van leerkrachten om
meer te differentiëren

Verwachting: bevordert wens bij de leerkracht
om netwerk/ repertoire van de kinderen uit te
breiden

2. Mini-lesjes

Een rijtje van 6 tot 8 gerelateerde opgaven
waarin een handig rekenstrategie wordt
verkend

Voorbeeld: Verdubbelen, halveren

$$2 \times 24 =$$

$$4 \times 24 =$$

$$8 \times 24 =$$

$$8 \times 12 =$$

$$4 \times 12 =$$

Mini-lesjes

Geschikt om netwerk/repertoire bij kinderen
uit te breiden

Dicht bij de methode maar er moet bewuster
iets veranderd of vervangen

Enkelvoudiger dan gedachtenvol oefenen: 1
strategie per keer.

Mini-lesjes

Maar: komt veel meer aan op ander
leerkrachtgedrag.

Daardoor minder veilig, kwetsbaar opstellen
om eigen gedrag bespreekbaar te maken

Doet beroep op representeren, ondersteunen
met behulp van begrepen modellen

Mini-lesjes

Verwachting:

Leerkrachten ondervinden problemen:
Vasthouden aan een strategie
Kinderen die (toch) niet zoveel begrijpen

Kinderen observeren a.d.h.v. bestudeerde
ontwikkelingslijn 'achteruit'

Grote problemen

Vanuit observaties, beeld van de klas

Grote problemen waarin elk kind een stapje
vooruit kan maken

Ontwikkelingslijn 'vooruit'

Hypothetiseren over welke kinderen waarin
een stap vooruit zouden kunnen maken

Grote problemen volgorde

1. Nascholer brengt groot probleem in en laat zien wat hiermee in methode vervangen wordt
2. Idem, maar laat leerkrachten uitzoeken wat hiermee in methode vervangen wordt
3. Nascholer brengt serie grote problemen in, laat leerkrachten kiezen en aan methode koppelen
4. Leerkrachten passen eigen methode aan

Volgorde van praktijkactiviteiten

- Van weinig variabelen veranderen naar steeds meer variabelen veranderen
- Van veilig/ bekend naar minder bekend
- Steeds meer gericht op bespreken eigen gedrag
- Van verantwoordelijkheid (voor resultaten) bij nascholer naar eigen verantwoordelijkheid durven/kunnen nemen om onderwijs aan te passen en te vertrouwen op goede resultaten
- Toenemende constructieruimte

Hoe is deze volgorde ontstaan?

Eerste ronde:

Sterk accent op HLT

Verwachtingen heel globaal

Gericht op organisatie en motivatie

Gebeurde voor ons

Niet congruent (model overdragen)

Effect: niet duurzaam

Hoe is deze volgorde ontstaan?

Tweede ronde:

Sterk accent op modellering van grote problemen

Effect:

(te) ver van de dagelijkse praktijk

Vraagt teveel verandering in 1 keer

Ontwikkeling

Kinderen

Grote problemen

Minilesjes

Oefenen

Leerkrachten

Oefenen

Minilesjes

Grote problemen

Tot slot

Design Research (Gravemeijer, 1994, 2004, ...)

Hypothetisch leertraject (Simon, 1995)

Japanese Lessons Studies